

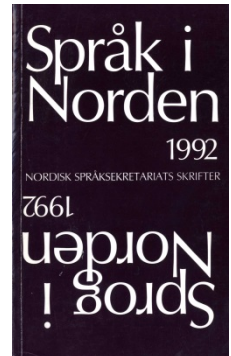
Sprog i Norden

Titel: Språksamarbeid i Norden 1991

Forfatter: Ståle Løland

Kilde: Sprog i Norden, 1992, s. 110-116

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Nordisk språksekretariat

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Språksamarbeid i Norden 1991

Av Ståle Løland

Nordisk språksekretariat

Nordisk språksekretariat ble opprettet i 1978 som et samarbeidsorgan for språknemndene i Norden og andre som arbeider med nordiske språkspørsmål. Ifølge instruksjonen skal sekretariatet arbeide for å bevare og styrke det språklige fellesskapet i Norden og for å fremme den nordiske språkforståelsen. Dette skal sekretariatet gjøre blant annet ved å være rådgivende og koordinerende organ i nordiske språkspørsmål, ta initiativ til forskningsprosjekter, følge grannespråkundervisningen på alle utdanningsnivåer, samarbeide med massemediene, medvirke ved ordboksprosjekter, gi ut skrifter og arrangere nordiske møter om språkspørsmål.

Organisasjon

Nordisk språksekretariat blir ledet av et styre på tolv personer som representerer samtlige språk og språknemnder i Norden. Styret utpeker blant sine medlemmer et arbeidsutvalg med en representant fra Dansk Sprognævn, en fra Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland, en fra Íslensk málnefnd, en fra Norsk språkråd og en fra Svenska språknämnden. Formannen i styret er samtidig formann i arbeidsutvalget. Sekretariatets fellesnordiske administrasjon er plassert ved Norsk språkråd i Oslo. I 1991 har sekretariatet hatt fire ansatte: sekretariatssjef Ståle Løland, førstekonsulent Per Ivar Vaagland, administrasjonskonsulent Rikke Hauge og førstekontorfullmektig Erla Stensby (halv stilling).

I perioden 1.1.90 til 31.12.92 har styret denne sammensetningen:

<i>Fra:</i>	<i>Medlemmer:</i>	<i>Suppleanter:</i>
Dansk Sprognævn	seniorforsker Else Bojsen universitetslektor Allan Karker (formann)	skoledirektør Karl Hårbøl professor Jørn Lund
Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland	byråchef Esko Koivusalo (finsk, til 20.8.90) specialforskare Liisa Huovinen-Nyberg (fra 20.8.90) specialforskare Mikael Reuter (svensk)	bitr. professor Päivi Rintala professor Christer Laurén
Føroyska málnevndin	professor Jóhan Hendrik W. Poulsen	seminarieadjunkt Jeffrei Henriksen
Oqaasiliortut/ Grønlands Sprognævn	universitetslektor Carl Christian Olsen	professor Robert Petersen
Íslensk málnefnd	professor Baldur Jónsson	professor Kristján Árnason
Norsk språkråd	rektor Aslaug Ligaard (bokmål) professor Kjell Venås (nynorsk)	professor Egil Pettersen lektor Ingeborg Donali
Sámi Giellalavdegoddi /Samisk språknemnd	lektor Helvi Nuorgam-Poutasuo	fil.kand. Elli Sivi N. Utsi
Svenska språknämnden	docent Margareta Westman (nestformann fra 13.9.90)	fil.kand. Birgitta Lindgren
Sverigefinska språknämnden	fil.lic. Solfrid Söderlind	fil.kand. Paula Ehrnebo

Arbeidsutvalget har denne sammensetningen:

<i>Medlemmer:</i>	<i>Suppleanter:</i>
Allan Karker	Else Bojsen
Liisa Huovinen-Nyberg	Mikael Reuter
Baldur Jónsson	Kristján Árnason
Kjell Venås	Aslaug Ligaard
Margareta Westman	Birgitta Lindgren

Møter, kurs og konferanser

Det årlige styremøtet i Nordisk språksekretariat ble holdt i Reykjavík 22. august i tilknytning til det 38. nordiske språkmøtet 23.–25. august. Hovedemnet for det nordiske språkmøtet var «Språkene i Norden og den europeiske integrasjonen». Et utvalg av innleggene fra møtet er publisert i dette nummeret av Språk i Norden.

Arbeidsutvalget og de nordiske sekretærene i Dansk Sprog-nævn, Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland, Norsk språkråd og Svenska språknämnden har hatt fire møter.

I 1991 har Språksekretariatet vært arrangør eller medarran-gør av disse møtene, kursene og konferansene:

Konferanse for lærebokforfattere og forlagsfolk (Voksenåsen ved Oslo, 13.–15. februar, i samarbeid med den norske Foreningen Norden).

«Den munttlige fortælling i Norden», kurs for nordiske grunnskolelærere (morsmål) (Skarrildhus på Jylland, 20.–23. april, i samarbeid med Nordspråk).

«Træning af talefærdighed i begynderundervisningen», kurs for grunnskolelærere som underviser i nordiske språk som fremmedspråk (Skarrildhus, 20.–23. april, i samarbeid med Nordspråk).

Konferanse om leksikografi i Norden (Oslo, 28.–31. mai, i samarbeid med Universitetet i Oslo).

Kurs i norsk for svenske øvingslærere (Voksenåsen, 7.– 11. juni, i samarbeid med Svenskhemmet Voksenåsen).

Kurs i islandsk for Nordjobb-ungdommer, (Reykjavík og Akureyri sommeren 1991, i samarbeid med Nordjobb).

«Peir fóru vestur. . .», kurs for færøyske, islandske og nor-ske gymnaslærere (Reykholt, 25.–30. juli, i samarbeid med Nordspråk).

Kurs i islandsk for ansatte i Språksekretariatet og språk-nemndene (Reykjavík, 20.–21. august, i samarbeid med Íslensk málnefnd).

Kurs i svensk for norske øvingslærere (Göteborg, 14.–16. november).

Konferanse om «Nordens språk i Baltikum» for lærere ved universiteter i Baltikum (Riga, 26.–30. november, i samarbeid med Nemnda for nordisk lektorsamarbeid).

«Naboskab», kurs i dansk for svenske lærerutdannere (Schæffergården ved København, 11.–15. desember).

Tre kurs i norsk språk og kultur for svenske lærerstudenter (Voksenåsen, 7.–11. januar, 13.–17. mai, 6.–11. oktober, i samarbeid med Svenskhemmet Voksenåsen).

Kurs i svensk språk og kultur for danske lærerstudenter (Hässelby ved Stockholm, 16.–20. september, i samarbeid med Hässelby Slott).

Representanter for Språksekretariatet har som vanlig orientert om nordisk språksamarbeid og nordiske språkspørsmål ved møter, kurs, konferanser o.l. I september foreleste den pedagogiske konsulenten om nordisk språkforståelse ved tre universiteter i Øst-Finland. Den pedagogiske konsulenten har også besøkt skoler, skolemyndigheter og lærerutdanningsinstitusjoner og orientert om grannespråksundervisningen.

Samarbeid

Språksekretariatet samarbeider med morsmåslærernes og terminologisentralenes nordiske organer – Nordspråk og Nordterm – og deltar på deres fellesmøter. Språksekretariatet samarbeider også med Nordiska språk- og informationscentret i Helsingfors, med Foreningen Norden og med andre nordiske organer og institusjoner. Sekretariatssjefen har deltatt på et nordisk samarbeidsmøte om medisinsk språkkrøkt, Oslo 11. mai.

Skrifter

I 1991 gav Nordisk språksekretariat ut disse skriftene:

Språk i Norden 1991

Lexikonord. Leksikografi i Norden

Norden framfor 90-tallet

Språkmöten och mötesspråk i Norden Grannespråk. Bibliografi for grunnskolen

Språksekretariatet har fortsatt arbeidet med en brosjyre om det islandske alfabetet og om navn og navneskikk på Island. I 1991 har sekretariatet engasjert cand.philol. Lars S. Vikør til å utarbeide et skrift på engelsk om språkforhold og språksamarbeid i Norden.

Språkspalte i Nordisk Kontakt

Språksekretariatet har fortsatt arbeidet med å redigere en språkspalte i tidsskriftet Nordisk Kontakt. Tidsskriftet blir utgitt av Nordisk råd og kommer med 16–17 nummer i året. Blant emner som har vært tatt opp, kan nevnes: Nordmål – handlingsprogram for språklig samarbeid i Norden, Samisk språklov, Sverigefinska språknämndens ordboksprosjekt, språksider i tekst-tv, språkforståelse på nordiske møter, islandsk navneskikk, det estiske språket.

Skandinavisk ordbok

Språksekretariatet har fortsatt arbeidet med en skandinavisk ordbok i samarbeid med Norstedts (tidligere Esselte) Ordbok. Redaktører er Skirne Bruland (Norge), Allan Karker (Danmark), Birgitta Lindgren (Sverige) og Ståle Løland (Nordisk språksekretariat). Ordboka vil bestå av tre separate lister: en med danske oppslagsord, en med norske (bokmål og nynorsk) og en med svenske. Listene konsentrerer seg om særskilte ord og såkalte lumske ord. Totalt skal ordboka omfatte maksimalt 9000 ord.

Grunnordlister mellom færøysk og islandsk

I 1988–89 gav Språksekretariatet ut seks små dansk-norsk-svenske grunnordlister med ord fra det vanligste ordforrådet som kan være vanskelige å forstå i grannespråkene. Sekretariatet har i 1991 påbegynt arbeidet med tilsvarende lister mellom færøysk og islandsk.

Samarbeid om ordbøker

På konferansen om leksikografi i Norden (jf. ovenfor) ble det stiftet en Nordisk forening for leksikografi. Språksekretariatet var sekretariat for den arbeidsgruppen som forberedte stiftelsesmøtet og utarbeidet utkast til vedtekter for foreningen. Etter oppfordring fra stiftelsesmøtet har Språksekretariatet påtatt seg å fungere som sekretariat for foreningen.

Forskningsprosjekter

Første del av prosjektet «Kommunikasjonen på nordiske møter» er avsluttet i 1991, og skriftet «Språkmöten och mötespråk i Norden» har kommet ut som nummer 16 i Språksekretariatets rapportserie. Fil. kand. Ulla Börestam Uhlmann ved Uppsala universitet har vært engasjert som leder av prosjektet, og hun er forfatter av rapporten. Som en oppfølging har Språksekretariatet i 1991 utlyst et nytt prosjekt som skal undersøke språklige effekter av nordiske tv-kanaler. Prosjektet skal gjennomføres i 1992–93.

Uttalelser

Språksekretariatet har i 1991 uttalt seg om disse sakene: søknad om støtte til arbeidet med Anton Fjeldstad og Jens Cramer: Norsk for dansker (til Nordisk ministerråd), utredningen Same-rätt och samiskt språk (SOU 1990:91) (til Justitiedepartementet i Sverige), søknad om støtte til Orgland/Raastad: Norsk-islandsk ordbok (til Nordisk kulturfond).

Nordmål 1990–95

I 1990 vedtok Nordisk råd og Nordisk ministerråd Nordmål – handlingsprogram for språklig samarbeid i Norden 1990–95. I Nordmål blir Språksekretariatet utpekt som ansvarlig organ for etterutdanningskurs for lærere, kurs for lærerutdannere, forskning om nordisk språkforståelse og arbeid med ordbøker og terminologi. Gjennomføringen av Nordmål vil styre en vesentlig del av virksomheten i Språksekretariatet de kommende årene.

Språksspørsmål

I samarbeid med språknemndene har Språksekretariatet også i

1991 behandlet spørsmål med sikte på å komme fram til fellesnordiske anbefalinger.

Nordisk lektorsamarbeid

Etter vedtak i Nordisk ministerråd overtok Språksekretariatet i 1989 sekretariatsfunksjonen for det nordiske lektorsamarbeidet. Dette samarbeidet omfatter ca. 400 lektorer og språklærere både i og utenfor Norden. Samarbeidet tar sikte på å styrke undervisningen i Nordens språk, litteratur, kultur og samfunns- liv ved utenlandske universiteter. Virksomheten blir ledet av Nemnda for nordisk lektorsamarbeid, som har en representant fra hver av sendelektoradministrasjonene i de nordiske landene. Nordisk ministerråd har i 1991 bevilget 600 000 kr til denne virksomheten. Et viktig tiltak i 1991 har vært konferansen «Nordens språk i Baltikum» for lærere ved universiteter i Baltikum (Riga, 26.–30. november). Dessuten har det vært gitt støtte til en rekke lektorinitiativer. Nemnda for nordisk lektorsamarbeid har uttalt seg til Nordisk ministerråd om situasjonen for de nordiske utenlandslektorene i Norden.